



V přínosnost novinky českého právního řádu pro praxi věří i jednatel inženýrské a analytické firmy Enginn Effect Pavel Střasák. „Vidíme to jako jednu z možností, jak odhalit nežádoucí aktivity či praktiky,“ zdůrazňuje. Personální ředitelka Dobroslava Šídová z firmy AM BTN je skeptičtější. „Opatření nezmění uvažování lidí, tichou tolerancí ze strany části společnosti a neexistenci morálních vzorů,“ říká. Nutnost zavádět whistleblowing dokonce vnímá jako výraz etického úpadku lidské společnosti.

ZAVEDENÍ OZNAMOVACÍHO SYSTÉMU SE PRODRAŽÍ

O smyslu uzákoněného whistleblowingu pochybují zejména lidé v menších podnicích, pokud se jím vůbec zabývají. „V současné situaci podnikatelé touto problematikou skutečně nežijí, jelikož mnozí z nich bojují o holé přežití. Zejména pro ty malé a střední je často mimo jejich vnímání, nebo je vyloženě obtěžuje,“ tvrdí Josef Jaroš, předseda představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky.

Připomíná také zahraniční zkušenosti, které podle něj potvrzují obavy ze zneužívání oznamovacích linek k osobní pomstě nebo kompenzaci osobní frustrace. „V reálu ke zneužívání dochází zhruba ve čtvrtině případů,“ podotýká Jaroš s tím, že by whistleblowing měl být zaveden v maximálně zúžené podobě. Napůl schválený zákon mu zatím docela vychází vstříc: za vědo-

Oznámení protiprávního či neetického jednání může ve firmě i na úřadě vyvolávat spory jak s kolegy, tak s nadřízenými. Whistleblowera by před jejich odvetou měl chránit nový zákon, který po Česku požaduje Evropská unie.

mě nepravdivé oznámení má totiž jeho původci hrozit pokuta do výše 50 tisíc korun.

Podobně motivované reakce přicházejí i na to, že whistleblowing bude v Česku zaveden v podnicích zaměstnávajících více než 50 lidí. „Doufáme, že v budoucnu nebude rozšiřován do sféry malých podniků, pro něž by takový systém představoval vážnou zátěž,“ říká expertka Hospodářské komory Kateřina Kozáková. Proti případnému rozšiřování povinností je i právnička Svazu průmyslu a dopravy Jitka Hlaváčková, která upozorňuje, že menší firmy nemají na to, zaplatit si služby právních kanceláří. Byznysu přitom budou hrozit citelné sankce při porušení stanovených předpisů, pokuta by se mohla vyšplhat až na milion korun.

Podniky, na které dopadne povinnost zavést vnitřní oznamovací systém, budou muset vydat vnitřní předpis, seznámit s ním zaměstnance, vytvořit materiální a personální podmínky, například speciální e-mailovou adresu a zvláštní fyzickou schránku. Současně zajistit softwarové i fyzické zajištění ochrany údajů, které v oznámení budou, vést evidenci. Musí také určit zaměstnance pro správu této agendy, ten bude muset ostatní proškolit. Zároveň bude nezbytné vytvořit systém pro prověřování údajů z případných oznámení. „Firmám nepochybně vzniknou nemalé finanční náklady, přitom jim mohou pomoci jejich vlastní, již dříve zavedené kontrolní mechanismy,“ varuje za Hospodářskou komoru Kateřina Kozáková.

O tom, že zavedení whistleblowingu bude na počátku představovat finanční zátěž, nepochybuje ani Lukáš Vajda z advokátní kanceláře Sniehotta & Vajda Legal. „Je ale podle dosavadních zkušeností vždy výrazně nižší, než se očekává. Ustanovení pověřené osoby může rovněž přinést finanční náklady, lze za ni ale určit compliance managera či jiného stávajícího zaměstnance,“ říká. Firmy by za takovou osobu měly vybrat člověka detailně seznámeného s firemní kulturou, tak aby požíval obecné důvěry.

Zákon ukládá firmám správně nastavit proces whistleblowingu, tak aby byla oznámení řádně, včas a nestranně prošetřována. „Zaměstnanci také musí být s příslušnou směrnicí a s nastaveným procesem pro oznamování srozumitelně seznámeni,“ zdůrazňuje advokát.

K tomu podnik musí zajistit, aby management vůči oznamovatelům nepoužíval nějaké odvetné